Херман Вендел

Херман Вендел (8. III 1884 – 3. X 1936) е германски писател, публицист и политичар. Тој е повеќегодишен пратеник во германскиот парламент (Рахјстаг) кој добро ги познава состојбите на Јужните Славјани. Низ бројни написи во печатот и во одделни книги (1916-1936) изнесува аналитички видувања за народите на Балканот, а меѓу нив и за Македонците. Вендел се пројавува како заштитник на Македонија и на нејзиното право на суверен живот. Тој ја брани самобитноста на македонските Славјани и жестоко го осудува бугарското присвојување на Македонија. Во серијата статии, видлива е неговата широка информираност за македонските состојби и солидно познавање на веќе постојната литература за македонското прашање.

Херман Вендел е роден на 8 март 1884 година во Мец, Германско царство, во семејство на пруски службеник. По завршувањето на гимназија во родното место, студирал историја и филозофија на универзитетот во Минхен. Како студент станал член на книжевно-културниот сојуз „Млад Алзас“, го поддржувал работничкото движење и бил заговорник за францускo-германско помирување.

Во 1905 година станал член на Социјалдемократската партија на Германија. Во периодот од 1910 до 1918 година бил член на Градскиот совет на Франкфурт на Мајна и на 27-годишна возраст станал пратеник на Социјалдемократската партија во Собранието на Рајхстагот.

За време на Балканските војни престојувал во Белград како воен дописник. По Првата светска војна ја напуштил политиката. Во 1920 година, како добар познавач на балканските прилики, му била понудена функцијата германски амбасадор во Белград. Тој ја одбил понудата, сакајќи да остане независен и целосно се посветил на пишувањето.

Вендел покажал голема наклонетост и интерес за југословенското движење и за проблемите на Југоисточна Европа. Материјалот и литературата опширно ги користел за пишување, но и своето познавање за јужнословјанските простори, во кои често патувал. Тој низ бројни написи во печатот и во одделни книги во периодот од 1916 до 1936 година изнесува богати аналитички видувања за народите на Балканот, а меѓу нив и за Македонците.

За да ѝ ја доближи на германската јавност и да го претстави ликот на овие народи со посебен културен развој, во голема мера запоставени, но кои се составен дел на европската култура, тој објави патописи „Од Марбург до Монастир“. Јужнословјанско патување“, „Патување низ Црна Гора, Западна Србија, Босна, Херцеговина и Далмација“, кое подоцна го обединил во книгата „По и низ славјанскиот југ“ Посебна карактеристика на неговите патописи е неговата непосредност во раскажувањето, бидејќи го опишал само она што лично имал можност да го види и доживее, нагласувајќи го она што е карактеристично за одредени области и региони и нивните жители, вешто испреплетувајќи го сегашноста и минатото.

Херман Вендел престојувал на Балканот околу 1920-тата година, за коешто напишал и книга, „Kreuz und quer durch den slawischen Süden“ .објавена во 1922 година. Во неа при

посетата на Прилеп ќе забележи: **„На мостот млади луѓе си играат, едниот не се срамеше запрашан:**
– Јас сум Србин, но они (покажува на другите) дека се Македонци. – Од каде си?
– Од Ниш.“ Понатаму, Србинот вели дека самиот тој е стар Србин, а другите се „нови срби“ (односно, допрва треба да станат „срби“). А за посетата на Ресен вели: **“…Рој момчиња околу автомобилот…“ - Добро, што си ти? - Запрашав едно од нив. Тој погледна срамежливо и неразбирливо. - Тој е Турчин, викна хорот.- Аха? (до хорот) А Вие? - (ние сме) Македонци! - испукаа, како од пиштол.”**

Вендел се пројавува како заштитник на Македонија и на нејзиното право на суверен живот во време кога фашизмот стапува на европската политичка сцена. Тој ја брани самобитноста на македонските Славјани. Жестоко го осудува бугарското присвојување на Македонија, поради што бил обвинуван дека се повел по гледиштата на српскиот научник Јован Цвииќ. Во серијата статии, главно за феноменот на македонските Славјани, за кои Вендел смета дека се самобитна славјнска нација, видлива е неговата широка информираност за македонските состојби и солидно познавање на веќе постојната литература за македонското прашање.

По доаѓањето на нацистите на власт во 1933 година, на чело со Хитлер, тој емигрирал во Париз, каде што живеел до својата смрт. Починал на 3 октомври 1936 година во предградието на Париз, Сен Клу, Франција.

Kreuz und quer durch den slawischen Süden

Von Marburg bis Monastir – Von Belgrad bis Buccari – Krainer Tage

Von
Hermann Wendel

Alle Reisen der Welt existieren nur für den, der sie selbst macht; für andere bleibt nur das, was man durch armselige Worte geben kann.
Knud Rasmussen

Nicht Reisebeschreibung, sondern das Erinnern an Lebensstunden.
Alfred Kerr

Frankfurter Societäts-Druckerei G. m. b. H., Abteilung Buchverlag
Frankfurt am Main
1922

Oede der Landschaft zwischen Skoplje und Prilep schmeckt das Grün dieser Höhen wohlgefällig auf de einmal schickt von Süden der blanke Spiegel des P Leuchtsignale zu uns hinauf.

Den bergab Gleitenden breitet eine Ebene, freun Mais und Tabak bebaut, die mütterlichen Arme Čedomir steuert durch die grünen Gärten und weiße

Resen.

von Resen und hält zu Füßen einer kleinen Kirche samem, offenem Glockenturm; sie lohnt das Anschauen Čedomir!

Schwärme von Buben um den Wagen.

„Na, was bist Du?"

Verständnisloses scheues Aufschauen.

„Er ist ein Türke!" schreit der Chor.

„So? Und ihr?"

„Makedonier!" schießt es wie aus der Pistole.

Der Herr Lehrer schlurrt neugierig herzu, eine au Militärmütze über faltig verkniffenem Gesicht; von de tausend Bewohnern Resens hält er ein Drittel für M daner, die übrigen für Slawen.

„*Zbogom, gospodine!*"

Sonntag ist; Prilep blinzelt durch halbgeschlossene Augenlider; die Werkstätten seiner berühmten Schmiede und Verzinner feiern; die hier gefertigten Aexte und Hacken sind bis Prizren und Skoplje begehrt. Auch die Kaufleute pfeifen heute auf ihren Ruf als besonders gerissene Geschäftemacher; sie halten ihren *Kef*, aber von den leckeren Verdiensten des Handels mit dem beliebten Paprika oder mit Opium künden längs der Oraovačka Reka reiche Häuser in hochummauerten, grünen Gärten. Gefälliger bietet sich Prilep dar als das kaum kleinere Veles.

Ein Pope, die Knie auf seinem Pferd angezogen, schunkelt über den Platz. Ein Hochzeitszug überquert die Holzbrücke, Brautpaar, Paten und Gäste städtisch aufgemacht, aber halb beschämt, halb stolz trägt, wohl nach alter Sitte, ein Junge einen großmächtigen Kuchenfladen auf dem Kopf voran.

Schreiten nun dort, festlich geschmückt und ihres Schmauses und Vergnügens sicher, Serben oder Bulgaren daher? Vernimm einen Serben, er beteuert das eine, wende dich an einen Bulgaren, er beschwört das andere; wenige Städte wurden im makedonischen Nationalitätenkampf so umstritten wie Prilep.

An der Brücke spielen Buben; einer wird durch Fragen nicht in Verlegenheit gesetzt.

„Ich bin ein Serbe, aber das", und er zeigt auf die andern, „sind Makedonier".

„Woher bist du denn?"

„Aus Niš!"

„Sind die andern nun auch Serben?"

„*Ja sam stari Srbin i oni su novi Srbi*", erwidert er pfiffig, „ich bin ein alter Serbe und sie sind neue Serben."

So ganz überzeugt sehen allerdings die „neuen Serben" nicht aus. Zum Lohn für Aufgewecktheit und Helläugigkeit aber darf er auf dem Trittbrett des Wagens ein Stück mitfahren. Er ist der Sohn des Postdirektors, hat die Odyssee vieler serbischer Kinder hinter sich, den Rückzug durch Albanien, einen Aufenthalt in Frankreich, zwei Jahre davon in Ajaccio auf Korsika.

6*